

другаде сж дѣло изключително на частната инициатива и обществената благотворителност. Тази е печалната истина.

Сегашното правителство, дало доста доказателства, че държи високо за просвѣтата на народа и за правилното насочване на нашето културно развитие изобщо, ще се отнесе съ всичката необходима сериозност къмъ важното дѣло, по което се разисква вчера. Неговото становище, обаче, не може да не зависи отъ реалнитѣ условия, при които има да се действува: бедни общини, лишени отъ училищни и други фондове за културно-просвѣтни цели, некадърни въ голѣмата си част да осигурятъ сами издрѣжката на училищата си и задлѣжнѣли спрѣмо държавата, пакостна традиция да се чака едва ли не всичко отгоре, претоварени съ тяжести данѣкоплатци, едва понасящи разходния бюджетъ на държавата. Каквото при тия условия може да се направи отъ просвѣтната грижа на управника и отъ разума и добрата воля на едно високо по своя интелектъ законодателно тѣло, каквото е днешното, ще бѣде направено. Съ него, обаче, не ще се постигнатъ мигновено желанитѣ резултати. Нуждна е системна и продължителна работа, докато читалището стане една насѣщна нужда въ съзнанието на масата. Необходимо е още онова, което ще се направи, да съдържа елементитѣ, които да осигурятъ успѣха на дѣлото, чрезъ широко проявена народна инициатива, подтикъ къмъ благотворителностъ и участие на мѣстнитѣ самоуправителни тѣла. Държавата ще начертае пѣтищата, но ще се постарее да предпази читалищната организация отъ бюрократизиране и отъ паразитизмъ за смѣтка на бюджета“.

*

В. „Миръ“ отъ 2.XII. м. г. въ уводна статия подъ заглавие „Библиотечното дѣло въ България“ писа:

„Нашитѣ народни библиотеки, това сж читалищата. Тѣ възникнаха наредъ съ възникването на народнитѣ училища. Дето имаше училище, стрѣмѣха се да създадатъ и читалище. Както училището бѣше мѣсто за образованието на децата, тъй читалището бѣше мѣсто за умственото развитие на възрастнитѣ. Днесъ, обаче, тая успоредностъ между народни училища и народни читалища не сжществува. Съ намѣсата на държавата училищата далечъ изпредиха читалищата. Около хилядата читалища, прѣснати въ страната, едва живѣятъ и съвсемъ не сж ония мощни будители на просвѣтенъ ентузиазъмъ, каквито бѣха тѣ преди освобождението. Това е една голѣма празнина — изостаналостъ непростителна.

Отъ нѣколко време ние имаме читалищенъ съюзъ, който се е заелъ да възкреси читалищния духъ отъ преди освобождението и да създаде една мрежа отъ читалища въ България, които въ всѣко отношение ще могатъ да играятъ ролята, която играятъ народнитѣ библиотеки другаде. Оня день на особено собрание въ университета, свикано отъ Читалищния съюзъ, тоя въпросъ се обсъжда доста обстойно. Той трѣбва да се подеме най-усърдно и отъ българския печатъ, чиито интереси сж тѣсно свързани съ въпроса за успѣшното развитие на читалищата у насъ; защото читалищата не само ще подпомогнатъ печата, като ще купуватъ книги, списания и вестници, но и ще служатъ като афишни бюра за разпространението на българската книга между по-заможнитѣ граждани, които често не купуватъ книги, защото нѣма кой да ги заинтересува.

Въпросътъ за устройството на нашитѣ читалища се подига много на време, тъкмо тогава, когато българската книга рискува да загине, когато нашата родна литература бедствува, когато българскитѣ писатели не намиратъ никакъвъ пазаръ за своитѣ творения, поради голѣмата стопанска криза